

60 LET DELA IN USPEHOV

V letošnjem letu slavi Veriga 60-letnico obstoja. Delovna organizacija je v tem času dosegla pomembne rezultate in danes predstavlja pomemben člen v kovinsko predelovalni industriji. V 60-letnem obdobju se je količinska proizvodnja povečala za 36-krat, število zaposlenih pa za 25-krat. Veriga oskrbuje pretežno del jugoslovanskega tržišča, svoje izdelke pa tudi izvažata v več kot 20 držav.

Ob 60-letnici obstoja naše delovne organizacije je prav, da se spomnimo tudi njenega začetka.

Tovarno verig Lesce je leta 1922 ustanovil Ivan Magušar, veleposestnik iz Kroepe. Prvotni program tovarne je obsegal proizvodnjo žebeljev, vijakov in ročno kovanih verig. Ker je ustanovitelj prišel v finančne težave, je skupno z lastnikom tovarne verig v Beli peči ustanovil Tovarno verig v Lescah kot delniško družbo. Prvotni proizvodni program se je spremenil v toliko, da je bila opuščena proizvodnja vijakov in žebeljev, proizvodnjo pa so pričeli patent verige, elektrovarjene verige in kasneje ročno kovane verige. V letih 1922—1924 so izdelovali izključno verige, v letu 1925 pa so proizvodnji verig pridružili še proizvodnjo raznih drobnih izdelkov, kot so zaponke, obročki, vrečne zaponke in brzde za konje. Po letu 1930 je podjetje razširilo proizvodnjo ročno kovanih verig do premera 25 mm, sprva so jih namreč proizvodili le do premera 11 mm. V letu 1932 je tovarna pričela z izdelavo izdelkov za kmetijstvo, najprej v manjši

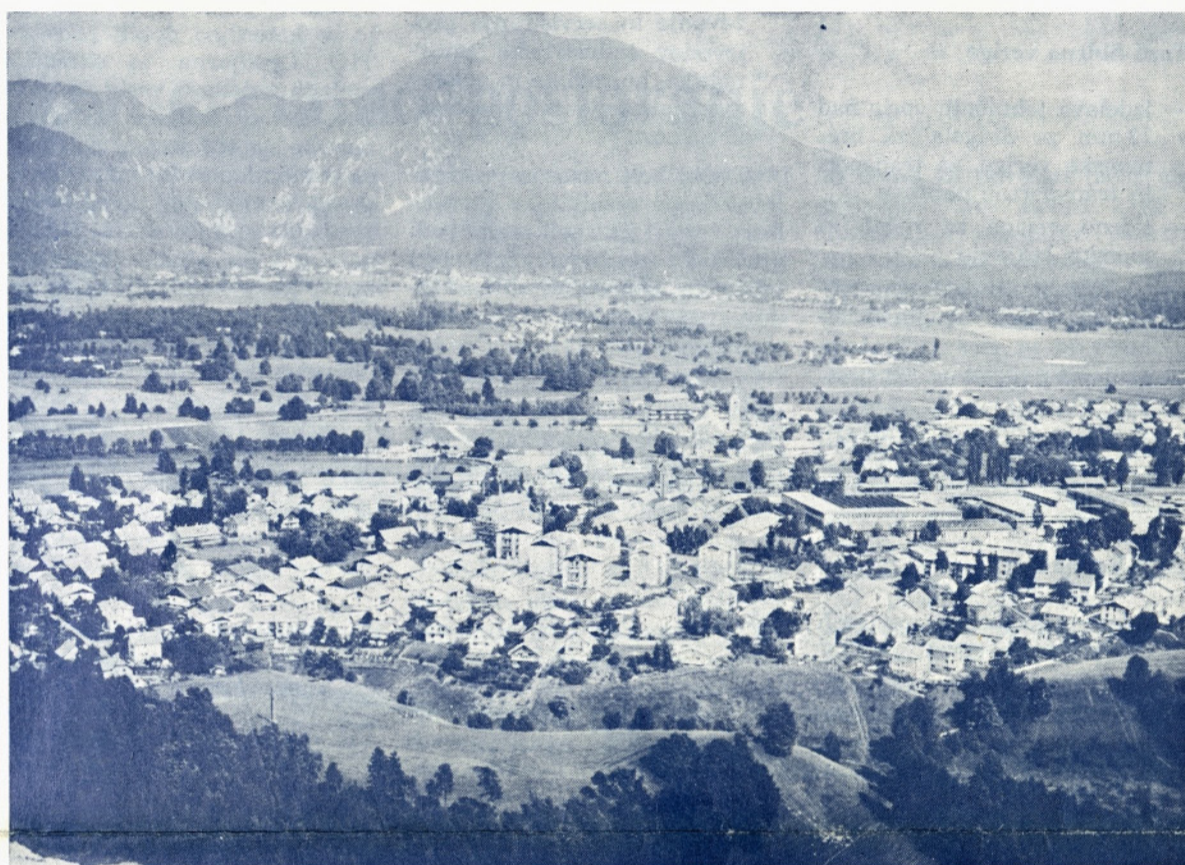
količini, pozneje pa so proizvodnjo povečali, posebno še v letu 1938, ko so začeli izdelovati kompletne pluge, okopalnike in brane. Leta 1936 so začeli izdelovati še žičnike v precejšnjih količinah. Ta proizvodnja je rasla do leta 1941, med vojno pa je upadala.

Svetovna gospodarska kriza je vplivala tudi na proizvodnjo v Tovarni verig, še posebno pa v letu 1931. Proizvodnja se je znižala, število zaposlenih pa je padlo na raven leta 1925.

Med drugo svetovno vojno je bila tovarna večkrat delno porušena, v letu 1944 pa tako, da je bil pretežni del onespobljn za obratovanje. Takoj po osvoboditvi se proizvodni program ni spremenil. Občutnejša je bila rast proizvodnje od leta 1948 dalje in v letu 1949 je bila že dosežena predvojna raven. V letu 1947 je bil uveljavljen prvi proizvodni načrt. V letu 1949 je tovarna prevzela od »Metalne« iz Maribora stroje za proizvodnjo vijaknega blaga in v tem letu je bilo proizvedenih že 507 ton vijakov.

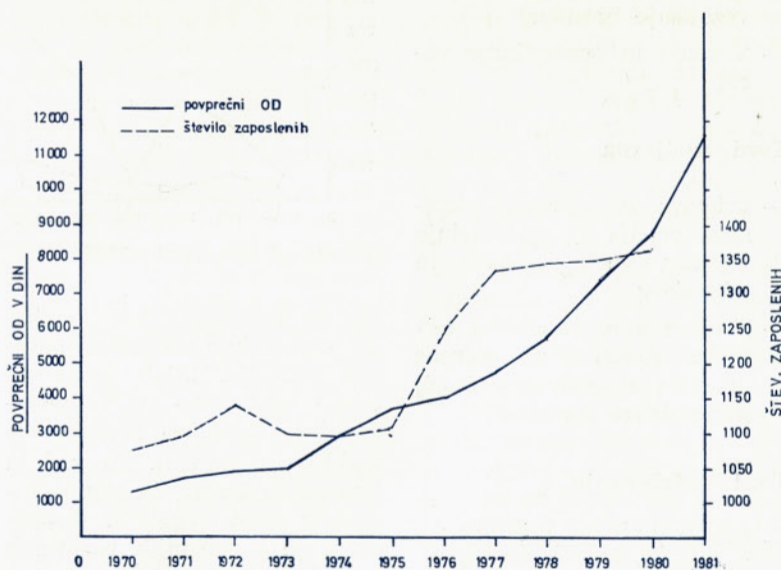
V letu 1954 smo razširili asortiment še na proizvodnjo odkovkov in opreme za pomorstvo, istočasno pa je rasla proizvodnja ostalih proizvodnih skupin. V petdesetih letih smo postopoma zmanjševali proizvodnjo poljedelskih delov in opreme za živinsko vprego, povečali pa proizvodnjo traktorskih priključkov. Zaradi slabih možnosti za prodajo je bil ta program leta 1969 dokončno opušen.

Pomemben mejnik v razvoju označuje leto 1962, ko smo pričeli izdelovati sidrne verige.

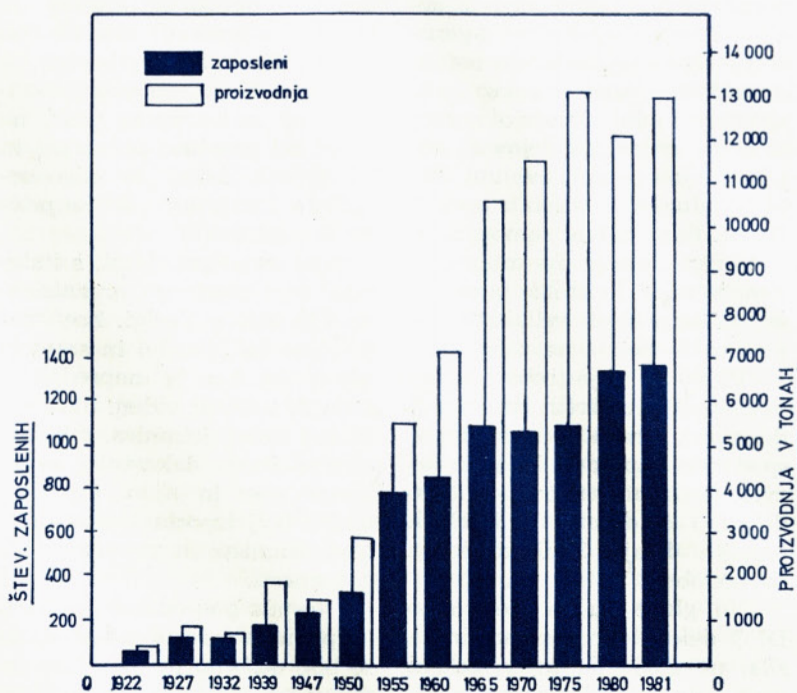

S tem smo postali popolen ponudnik verig, od najmanjših do največjih mer. Proizvodnja je naraščala iz leta v leto, oskrbovali smo domače ladjedelništvo in velike količine tudi izvažali. S pojavom krize v ladjedelništvu od leta 1978 dalje pa je začela proizvodnja sidrnih verig stagnirati. Seveda tega nismo dočakali nepripravljeni. Vzporedno z razvojem sidrnišverig smo iskali nove možnosti za proizvodnjo drugih izdelkov. To so predvsem snežne verige, zaščitne verige, oprema za rudarstvo in podobno. Skušali smo preiti iz enostavne proizvodnje na takšno, ki zahteva več vloženega dela in znanja. Vzporedno z razvojem obrata Verigarne in OTV sta se širili tudi Vijakarna in Kovačnica. Proizvodni program Vijakarne se je dopolnil, predvsem pa se je skušal ves čas prilagajati potrebam trga. Kovačnica je velik del proizvodnje plasirala skupaj z OTV, s tem da je izdelovala opremo za sidrne verige. Povezave med OTV in Kovačnico so bile ves čas pomembne, in sicer v obe smeri.

Leto 1975 pomeni spet prelomnico v razvoju Verige. Ustanovili smo 6 temeljnih organizacij, ki obstajajo še danes. V letu 1976 se je priključila še sedma, to je tovarna industrijske opreme, ki je pred tem delovala v okviru Iskre Avtomatike. Današnji proizvodni program je naslednji:

Povprečni osebni dohodek od leta 1970—1981

Proizvodnja in število zaposlenih od leta 1922—1981

Veriga

Vzgibi rok milijon
varijo žic sto ton,
kujejo simbol tega,
da bi bili — veriga.

Vsak je dolžan,
da člen bo močan,
naj dedov kaljenost
nas vodi v prihodnost.

Usklajen le korak,
postal bo junak,
novih zmag, zadoščenj,
vez naših življenj.

V delu je sreča,
nikdar opoteča,
dom poln veselja
je vsakomur želja,

Naš praznik je tak,
da praznuje ga vsak
v srcu dobro misleč,
ustvarjati vsem in še več!

Frenk Bregant

Tozd Vijakarna

- izdelava vijakov, zakovic, žičnikov, razcepki in zidnih kljuk

Tozd Verigarna

- izdelava tehničnih verig do premera 13
- izdelava verig za splošne namene
- izdelava snežnih verig za motorna vozila
- izdelava zaščitnih verig za delovne stroje
- izdelava visokokvalitetnih verig
- površinska zaščita izdelkov

Tozd Sidrne verige

- izdelava tehničnih verig nad 13 mm za dvigala, za bremenske verige, za transport in transportne naprave
- sidrne verige za rečno in morsk ladjevje
- površinska in termična obdelava žice in drugih izdelkov
- mehanski preizkus izdelkov
- vlečenje žice in opravljanje storitev iz svoje dejavnosti za druge kot stranska dejavnost

Tozd Kovačnica

- izdelava opreme in sestavnih delov sidrskih verig
- izdelava pomorske opreme: škopci, ravni locnji, natezne matice, žične sponse in podobno
- odkovki
- izdelava veznih elementov za transporterje in dvigala
- izdelava elementov za privezovanje bremen
- kovanje in opremljanje verig

Tozd Orodjarna

- izdelava in popravila strojnega orodja za proizvodnjo vijakov, verig, opreme in odkovkov
- storitve v mehanski in termični obdelavi za potrebe drugih temeljnih organizacij in za druge naročnike

Tozd Vzdrževanje

- izdelava in montaža strojev in naprav
- investicijsko in redno vzdrževanje objektov, strojev in naprav
- oskrba z energijo

- opravljanje instalacijskih energetskih storitev in storitev v mehanski obdelavi
- opravljanje storitev iz svoje dejavnosti za zunanje naročnike in izdelava lesne embalaže kot stranska dejavnost

Tozd Tio

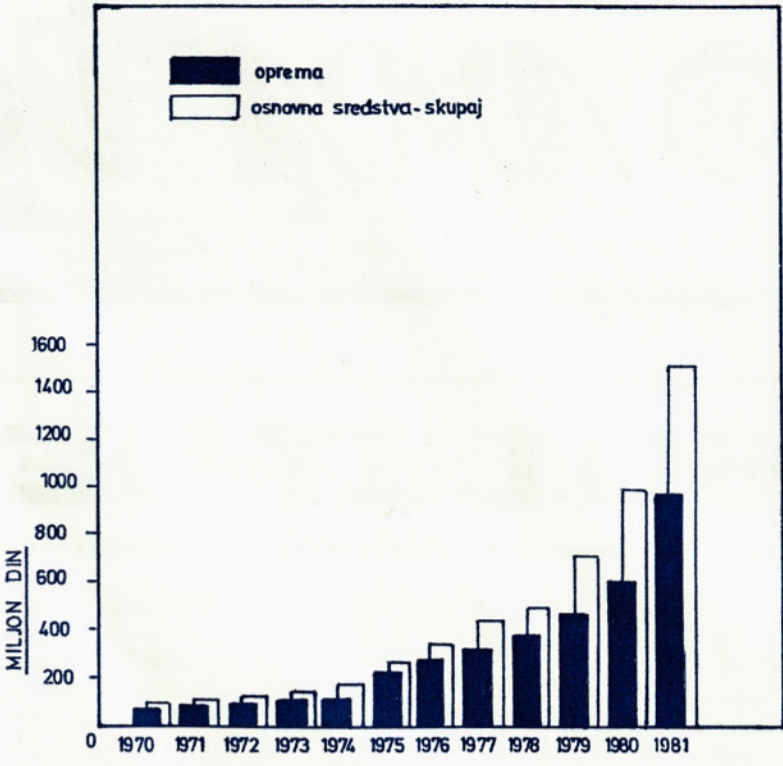
- izdelava sestavnih delov in izdelkov, naprav, strojev in sistemov industrijske pnevmatike, hidravlike, cenene avtomatizacije, merilnikov in regulatorjev na osnovi mehanike, pnevmatike, hidravlike in elektrike
- projektiranje, montaža, vzdrževanje in servisiranje proizvodov industrijske pnevmatike, hidravlike in cenene avtomatizacije kot stranska dejavnost.

Da bi bolj nazorno prikazali dosežene rezultate v preteklosti, smo jih prikazali tudi grafično (grafikon celotnega prihodka, povprečnih OD, skladov, proizvodnje, osnovnih sredstev).

Zaradi primerljivosti smo na enem od grafikonov prikazali rast celotnega prihodka od leta 1970 dalje. Seveda so zneski na-

v naši preteklosti. V letu 1975 smo sprejeli petletni plan razvoja 1976—1980, kar je bila novost, saj »petletk« od prvih povojnih časov nismo več poznali. Ker pa so se razmere spreminjale (investicije, trg, priključitev TIO), smo v letu 1978 sprejeli rebalans plana, ki smo mu rekli triletni plan. V tem obdobju smo dosti gradili, saj se je podoba tovarne od leta 1970 do danes bistveno spremenila. Intenzivna investicijska izgradnja je zahtevala veliko vloženih sredstev, ki smo jih v večini oblikovali s pomočjo kreditov. V tem obdobju smo zgradili infrastrukturo tovarne, uredili proizvodne prostore v večini obratov, zgradili smo novo halo, v kateri so dobili prostore TIO, Orodjarna in skladišče gotovih izdelkov verig in vijakov. Zaradi restrikcij pri uvozu opreme na eni strani, na drugi pa pomanjkanje finančnih sredstev, nismo vlagali dovolj v opremo. To se kaže danes v glavnem v vseh tozdih. Zamujeno bomo težko nadomestili, saj izgledi za bodočnost niso najboljši. Usmeriti se bomo morali na domačo opremo, saj izgledov za uvoz tuje opreme ni.

Veriga deluje od leta 1974 v okviru sestavljene organizacije

Osnovna sredstva po nabavni vrednosti od leta 1970—1981

Vpliv družbenopolitičnih organizacij na razvojne tokove v Verigi

Takoj na začetku tega prispevka moram povedati, da bom skušal prikazati vpliv družbenopolitičnih organizacij na razvoj Verige predvsem tako, kot sem ga sam ocenil. Rad pa prislunem in tudi prav je tako, predvsem starejšim članom kolektiva, ki nam o teh stvareh znajo povedati veliko zanimivega, kar mi mlajši nismo doživeli, vendar bi se marsikaj iz tega naučili.

Tako kot tudi drugje je bil vpliv DPO na razvoj delovne organizacije v posameznih obdobjih različen. V času administrativnega socializma je bil vpliv DPO predvsem pa ZK odločujoč. Menim, da je bila takšna politika popolnoma pravilna, saj je bila obnova domovine in industrializacije uspešno izvedena.

Po sprejetju zakona o delavskih svetih se vloga DPO v marsičem spreminja. Odločujočo vlogo v upravljanju postopoma dobivajo samoupravni organi. Družbenopolitične organizacije so v času začetkov samoupravljanja imele nalogo, da spodbujajo in utrjujejo razvoj samoupravljanja v delovnih organizacijah in da s svojimi člani sodelujejo v organih upravljanja. Sam razvoj samouprave v Verigi opisuje že drug članek, vendar je treba povedati še, da smo kljub velikemu napredku še precej na začetku.

Vloga DPO je treba ocenjevati v okviru širših družbenih dogajanj. Treba je oceniti gospodarski napredek, kako so razviti samoupravni odnosi, kako delujejo delegacije, v kakšnih pogojih delajo člani kolektiva in podobno.

Ne glede na to, koliko so DPO delovale kot organizirana sila, ne glede na to, v kakšni meri so poslovodni organi službe vplivali na razvoj delovne organizacije, smo vsi organizi-

rani v sindikalni organizaciji, večina vodstvenih delavcev je članov ZK.

Tako lahko ugotovimo, da so DPO prek svojih članov vedno vplivale na razvoj delovne organizacije. Premalo pa so bile pri teh naporih prisotne kot organizirana sila. Zakaj morajo DPO delovati kot organizirane sile naše družbe? Zato, ker s skupno akcijo, ki teži k istemu cilju, zganajo široke ljudske množice. To pa nam predvsem v zadnjem času zelo manjka.

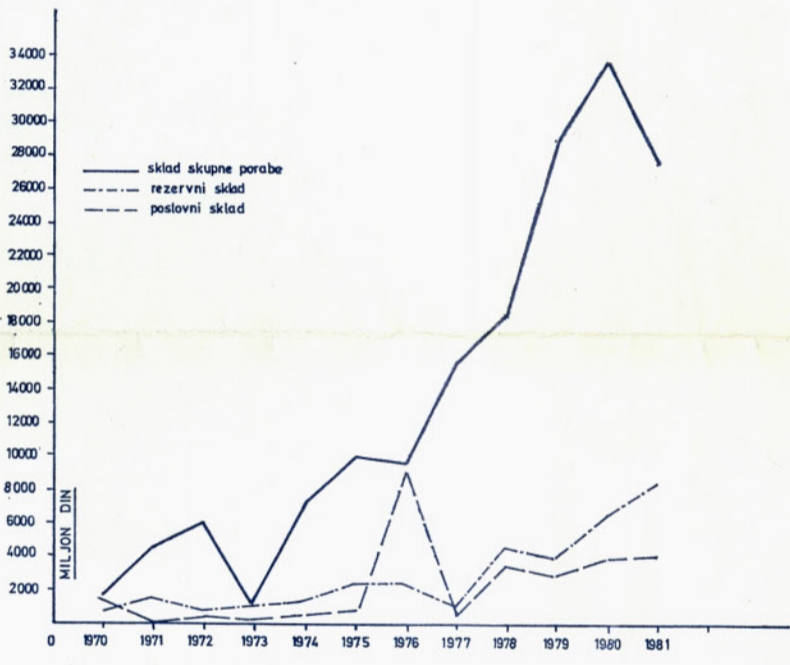
Spremenila se je tudi kadrovska struktura v družbenopolitičnih organizacijah. Prihajamo novi, mlajši kadri, ki nas mora življenjska borba za obstoj šele utrditi in izoblikovati.

Kljub temu, da so DPO v posameznih obdobjih različno uveljavljale vlogo delavskega razreda, morajo v sedanjem trenutku strniti svoje vrste in skupno premagovati gospodarske težave. Mnogokrat se postavlja vprašanje, kakšna je vloga sindikata v naši družbi, vloga ZK, mladine, borcev in podobno. Kakaj se v organizaciji ZK lahko vpiše vsak, ne da bi bil pravilno preverjen in usmerjen? Zakaj se odgovornost ne izvaja ali vsaj ne prične izvajati?

Vse to so problemi, s katerimi se ukvarjamo organizirane sile tudi v Verigi. Zaenkrat je to še bolj potihno in sramežljivo. Vendar je napredek v zadnjih letih že viden. Sindikat ni več samo ozimnica, mladina oživlja svoje delovanje, zveza komunistov in njeni člani pa vedno bolj izpostavljamo Titov lik komunista in zaostritev odgovornosti.

Nastala gospodarska situacija pa nam bo »pomagala«, da še bolj odločno in tovariško izvršujemo skupno zastavljene naloge.

Bojan Terseglav

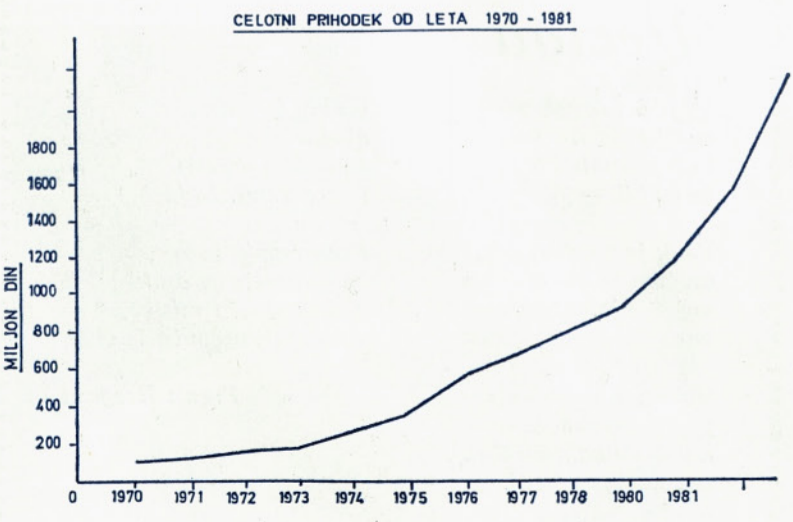
Skladi od leta 1970—1981

vedeni nominalno, kar pomeni, da je potrebno upoštevati stopnjo inflacije, kljub temu pa lahko ugotovimo stalno povečevanje. Navadno primerjamo podatke s planom. Za zadnja leta ugotavljamo, da planov nismo v celoti izpolnili. Gospodarjenje v sedanjih razmerah postaja vsak dan težje. Na eni strani je problem oskrba z materialom, na drugi strani plama naših izdelkov. S podobnimi težavami smo se srečali tudi

Slovenske železarnice. K združitvi nas je vodil cilj oskrbe z re-promaterialom in skupno nastopanje na tržišču. Poleg tega so nastale tesne povezave na področju dohodkovnega poveževanja. V Interni banki Slovenskih železarn združujemo precejšnja sredstva, tako za investicijsko poslovanje kot tudi za kratkoročno. Veriga je v preteklosti koristila precejšnja sredstva Interne banke za izgradnjo pomembnih investicij (TIO, Orodjarna, Galvanika s čistilno napravo). V prihodnje bomo nekaj let združevali sredstva za izgradnjo Jeklarne 2. na Jesenicah in pa za izgradnjo metalurških kapacitet v Zenici. Predvsem si moramo zagotoviti surovine za normalen potek proizvodnje.

Ime VERIGA danes nekaj pomeni, k temu je nedvomno pripomogla tudi bogata tradicija. 60 let dela in uspehov ni malo. Naši cilji v prihodnje in naša tradicija bosta jamstvo tudi našim otrokom, da si bodo v VERIGI lahko služili kruh.

Marjana Kozamernik
Marija Vidic

Celotni prihodek od leta 1970—1981

Prikaz razvoja samoupravljanja v naši delovni organizaciji

Nikomur ne pride na misel, da bi v slavnostni številki Verige izpustili temo samoupravljanja, ker se tako pač spodobi, lahko pa bi nam kdo tudi očital, da nismo samoupravni. Toda bojim se, da s tem le pokažemo, kako težko ga dojemamo. Ni redka misel, da je samoupravljanje dovolj, zato začnimo delati, ali da nam gre samouprava dobro od rok, sicer nam pa ne gre najbolje in tako naprej. Skratka, samoupravo imamo v enem »žaklju«, proizvodnjo, tehnologijo, razvoj in še kaj pa v drugem. Kaj pa, če vse to ni eno poleg drugega, ampak vse skupaj v stvarnosti, načinu življenja, ki ga imenujemo s samoupravljanjem. Če bi stvar enoglasno razumeli tako, zagotovo ne bi bilo potrebno posebnega članka o tej temi. Če pa kar naprej pravimo, da je naša prva naloga povečati produktivnost — proizvodnje z večjim prizadevanjem in z novo moderno tehnologijo, smo ga avtomatično izključili iz vprege in mu ponudili mesto nekje na robu, tako je bilo rečeno tudi v slavnostni številki leta 1972. S tem sporazumom jemljemo možnosti, ki jih nosi v sebi, sebe pa postavljamo v prazen prostor preteklih resnic in improvizacij. Članek je torej že vnaprej obsojen na razpravo, koliko delavskih svetov, zborov, delegacij in predsednikov se je v vseh teh letih zvrstilo. Če se ne motim, bomo pri naslednji slavnostni številki imeli možnost ugotoviti, da je bil skoraj vsak član kolektiva po enkrat v katerem od organov upravljanja, ali jih je bilo vsaj po številu toliko, kot je delavcev v tovarni. Rekli bomo, da smo samoupravljanje praktično do konca razvili in lahko začnemo znova. Upajmo seveda, da se tako ne bo zgodilo in da se bomo lahko pogovarjali že o čem drugem, ne le o golih formalnih vprašanjih tega pojma.

S prikazom razvoja samoupravljanja sem pravzaprav začel na koncu, z upanjem, da se bom izognil zahtevanim jasnim in nedvoumnim odgovorom, kje je Veriga hodila, kaj delala in kako napredovala. Tega preprosto ni mogoče storiti na statističen način, zato smo se primorani zatekati k ocenam, ki pa so bolj ali manj subjektivne. Določene stvari lahko naštevamo, vendar pa se boste najbrž z lahkoto strinjali z mano, da s tem sprememb v samoupravni zavesti ne bomo mogli pojasniti. Morda bi del odgovora lahko našli že v samem dejstvu, da si danes sploh zastavljamo taka vprašanja, ki bi v petdesetih letih zgledala nekam čudna (morda so še danes). Navkljub vsemu se seveda ne moremo izogniti kronološkemu pregledu dogodkov, ki na zunaj, v formalnem smislu, dokazujejo ogromen napredek od začetkov v petdesetih letih. Če pa sežemo še dlje nazaj, v čas verigarskih stavk leta 1935, vidimo, da se je stvar obrnila na glavo. Ako si zamislimo še, da nekaterim stavkajočim ni bilo le do tega, da od delodalca izsilijo le materialne ugod-

nosti, pač pa so se ukvarjali tudi z revolucionarnimi cilji, si vendarle niso niti v sanjah mogli predstavljati, da bomo čez dobrih štirideset let šli tako daleč.

Začnimo torej s 13. 8. 1950, ko je bil izvoljen prvi delavski svet delovne organizacije. Že glasilo ob 50-letnici obstoja tovarne se spominja, da je bilo izvoljenih 45 članov, za prvega predsednika Franc Zele, za prvega predsednika upravnega odbora Pavel Magdič in tako naprej. V 60. letih je prišlo do oblikovanja obratnih delavskih svetov in centralnega delavskega sveta. Tako situacijo najdemo še tudi pred desetimi leti, ko se je govorilo o dvaindvajsetih letih samoupravljanja. Do pospešenih sprememb je prišlo dejansko šele v zadnjih desetih letih. Takrat se je delovna organizacija na novo organizirala v temeljne organizacije in delovno skupnost, z vsemi spremljajočimi novimi oblikami odločanja: zbori, referendumi, delavskimi sveti po delegatskem principu in delavskimi oziroma sindikalnimi skupinami kot delegatskimi bazami. Pridobila se je tudi aktivna možnost vpliva na odločanje v skupščini občine in v skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti preko ustreznih delegacij. Veriga se v tem pogledu seveda ni bistveno drugače razvijala od drugih, niti se ni mogla drugače. Vendarle je v svojem okolju vedno nekoliko prednjačila in mu s tem dajala pečat. Med skupščinskimi delegati še vedno pogosto kroži, da si najbolj upajo razpravljati prav verigarski delegati. Ni mogoče reči, da to nima nobene zveze z razvitostjo samoupravnih odnosov v Verigi, resnici na ljubo pa je treba reči, da vtis ni popoln.

Poskusimo v nadaljevanju pogledati, koliko je povprečni delovni človek v Verigi, z relativno dobro razvitim formalnim sistemom samoupravnega odločanja, dejansko pridobil na možnosti, da odloča o pogojih in rezultatih svojega dela, in do kakšnega razvoja je prišlo v njegovi zavesti. Mnenja in stališča o tem so med ljudmi zelo različna, v veliki meri odvisna od socialne, starostne, izobrazbene in še kakšne drugačne strukture, najbrž pa je tudi ves ta članek le eno od mnogih mnenj. Lahko bi rekli, da skoraj nihče ne dvomi v to, da mu formalni samoupravni sistem v delovni organizaciji in tudi zunaj nje daje odprte možnosti, in sicer večje, kot jih je zmožen izkoristiti. V samem začetku so bili samoupravni organi le predstavniki delavcev, poleg tega pa še z omejenimi pravicami odločanja o bistvenih zadevah, na primer o planiranju. Kljub vsemu danes večji del ljudi prav tako preveča občutek, da so od pravega odločanja nekoliko odmaknjeni, medtem ko tiste, ki jim interes ne seže preko osnovnih življenjskih potreb, še upoštevati ne moremo. Če se vprašamo, zakaj je manj verjetnosti v trditvi, da jim nekdo te pravice namenoma krati, vsaj za krog

tovarne to velja, kot v preprostem dejstvu, da je za zavestno odločanje potrebno imeti ustrezno informacijo. Ta možnost imeti ustrezno informacijo je v resnici dosti težje vprašanje, kot se v javnosti pogosto trdi. To ni odvisno toliko od virov, ki jih je dovolj, kot od kapacitet posameznika, še bolj pa od njegovega interesa. Problem informiranja je vzporedno tudi problem izobrazbe in še bi lah-

ko razglabljali. Človek skratka ne more obvladovati niti vsega tozda ali tovarne, še manj pa dogajanje zunaj nje. Če bi se strogo držali naslova, bi lahko rekli, da se dogajanje znotraj tovarne (družbo s strokovnimi službami in poslovnimi organi) še nekako obvladuje, ali bi se vsaj lahko, kar je nedvomno vsebinski napredek, ker gre za relativno večjo širino pristojnosti kot v samih začetkih. Obstane pa povprečni verigarski delavec nebogljen, ko naj bi se soočal s širšimi družbenimi problemi, pri katerih nikoli ne ugame, kdo vleče niti.

Morda bo takle način pregleda in razmišljanja o samo-

upravnem razvoju koga motil, ker ne najde v njem delovnih zmag in drugih uspehov, ki bi se jih spodobilo poudarjati ob takem jubileju, toda to bodo gotovo storili že drugi prispevki, delovne zmage pa navsezadnje niso ravno značilnost naše stvarnosti. Morda bo tudi izzvenelo, kakor da se ničesar ni zgodilo. Spremembe v zavesti delovnega človeka le niso tako majhne, če si predstavljamo, da se je naš človek (tudi delavci Verige) iz mezdnega delavca spremenil v delavca, ki je sam sebi odgovoren in je v tej novi vlogi dokazal, da je tudi sposoben.

Miloš Janša

Komercialno poslovanje

Ko izdelujemo obračune ob jubilejih, je prav, da napravimo to tudi na komercialnem področju, da za zadnjih deset let pregledamo naše uspehe in neuspehe ter probleme, ki se z njimi srečujemo v vsakodnevnem poslovanju. Komerciala pomeni vezo med tržiščem in proizvodnjo — med kupcem in prodajalcem. Od kupcev živimo, dajejo nam denar, iz katerega na koncu izplačujemo osebne dohodke, zato mora biti naša prva skrb kupca zadovoljiti.

V zadnjih desetih letih je bila prodaja naših izdelkov v neprestanem porastu. Po posameznih letih smo prodali naslednje količine naših izdelkov:

	kg	indeks na leto 1972
1972	11.830.301	—
1973	12.117.806	102
1974	12.561.592	106
1975	12.769.833	108
1976	12.150.455	103
1977	11.231.692	95
1978	13.313.163	113
1979	12.952.063	109
1980	12.385.009	105
1981	13.054.713	110

Vrednostno znaša povečanje realizacije od 136.347.000 din v letu 1972 na 1.006.329.000 din v letu 1981. V letu 1976 je prišlo do priključitve tozda TIO v DO Veriga in od takrat naprej vodimo tudi njihovo realizacijo. Ko planu določene količine za domači trg ni bilo težko prodati. Vsa leta je bila konjunktura dokaj visoka, zahvaljujoč tudi temu, da proizvajamo predvsem reprodukcijske materiale, ki jih uporabljajo ostali proizvajalci v svojem proizvodnem procesu. V prodaji smo pogrešali več novitet, s katerimi bi dobili naskok pred konkurenco. Prav tako še ni dovolj razumevanja za estetiko, tako proizvodov kot pakiranja, površinske obdelave in podobno. To je za kupce privlačno že na prvipogled. Tudi pri pridrževanju obljubljenih dobavnih rokov se nismo posebno izkazali. Kopičenje zaostankov je postala že kar stalna praksa in z leti se stanje ni izboljševalo.

Precej težje je s prodajo naših izdelkov v izvoz. Z leti smo povečevali izvoz s takšno dinamiko tudi takrat, ko nas direktni ekonomski ukrepi niso silili, da smo postali velik izvoznik. Planiranih 7 milj. do-

larjev izvoza v letošnjem letu pomeni, da že preko 30 odst. količinske proizvodnje izvozimo. Pri nekaterih tozdih — kot Verigarna — presega ta odstotek že polovico proizvodnje. Na zunanjem trgu prodaja ni bila lahka. Obilica proizvajalcev verig in vijakov ter zaščitni ukrepi posameznih držav so nam povzročali obilico težav. Kljub temu smo na nekaterih težkih tržiščih, kot v ZRN, Poljski, Bolgariji itd., kar lepo uspeli. Tržišča držimo že dolga leta in poslovni stiki se vse bolj poglabljajo. Posebno moramo poudariti Poljsko, kjer je sodelovanje že kar tradicionalno, a smo kljub krizi v preteklem letu trgovinsko menjavo nemoteno opravljali. Sodelovanje se je razširilo še na druga področja, kot je npr. izmenjava dopustnikov. Takšno vezanje partnerjev je gotovo obojestransko koristno. Premalo pa smo angažirani na področju držav v razvoju, kar je posledica slabe mreže trgovskih posrednikov, saj sami nimamo dovolj ljudi niti možnosti, da bi se na teh tržiščih več angažirali. Da je bila usmeritev v izvoz v preteklosti pravična, nam potrjuje dejstvo, da smo prav zaradi takšne usmeritve v zadnjih dveh letih, ob pomanjkanju surovin na domačem trgu, uspešno oskrbeli proizvodnjo z reprodukcijskimi materiali iz uvoza. Izvoz je postal ekonomska nujnost in tako bo tudi v bodoče. Takšna usmeritev pa nas sili k izboljšanju kvalitete asortimenta in estetskega izgleda naših izdelkov. Asortiment izdelkov, ki ga je mogoče plasirati v izvoz, smo trenutno izžrpali, za-

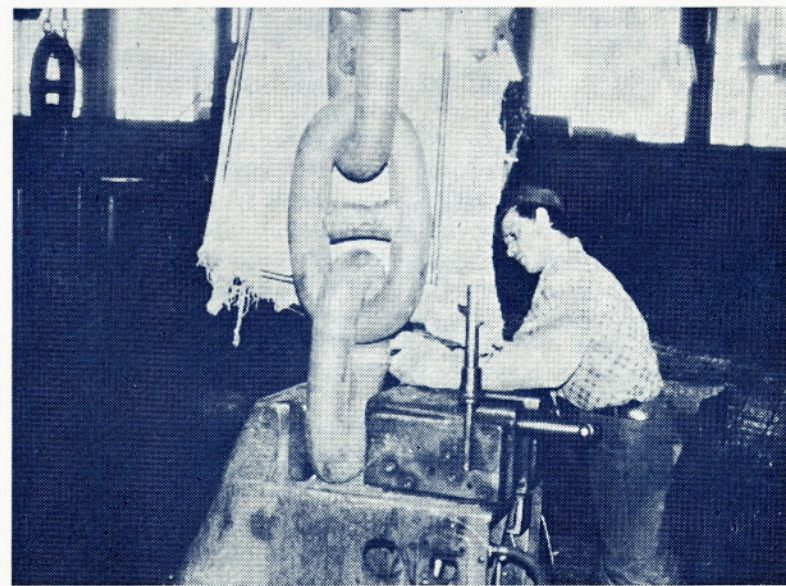
to bomo za povečan izvoz potrebovali nove stroje, kajti z dosedanjim strojnimi parkom zaostajamo za tehnologijo konkurence. Upanje za večji izvoz pa nam je tudi proizvodnja tozda TIO, kjer pa bo potrebno za uspešen prodor na tuja tržišča še marsikaj stoniti na področju tehnologije in razvoja.

Nasprotno smo imeli ves čas težave z oskrbo. Vsa leta se nam je povečeval delež materialov, ki jih nismo dobili na domačem trgu, in smo se morali posluževati uvoza. Tako smo danes že za več kot tretjino surovin odvisni od tujih dobaviteljev. Če k temu prištejemo še stroje, rezervne dele in orodja, ki jih na domačem trgu ni, potem lahko ugotovimo, da je naše vključevanje v mednarodni trg za nas življenjskega pomena.

Že nekaj let predstavlja za nas velik problem prilagajanje oz. neprilagajanje naših cen podražitvam materialov in energije. Pri nekaterih izdelkih je to že tako drastično, da smo na ceni materialov. Opuščanje določenih izdelkov pa bi pomenilo desortiranje v asortimentu, kar zopet ni sprejemljivo. Kako se bo reševalo to v bodoče, nam ni jasno. Kar lahko sami napravimo pri tem je, da prilagajamo asortiment kvalitetnejšim izdelkom in razvijamo nove proizvode.

V bodoče se bodo pogoji gospodarjenja zaostrovali, kar bomo najprej občutili na tržišču, zato bo potrebno več pozornosti posvetiti obdelavi tržišča, da bi obstoječi krog kupcev zadržali, oziroma ga še povečali.

Vinko Marzidovšek

Obsekovalc zvara pri delu

Napredovati — živeti

Gorenjska je zibelka slovenskega fužinarstva, ki je osnova predelovalni industriji in osnova razvoja naše družbe. Zato ni slučaj, da je pred šestdesetimi leti na tej osnovi in na tem območju vzniknila ideja o izdelavi verig in podobnih izdelkov. Danes s ponosom lahko ugotavljamo, da so se tega lotili prav naši predniki in da se je ta proizvodnja pričela prav v Lescah.

Leto 1922 za majhno vas Lesce prav gotovo predstavlja zgodovinsko prelomnico, ki je odločilno vplivala na potek vseh dogajanj v tej vasi ter tudi v bližnji in daljni okolici.

Direktor delovne organizacije
Pavel Noč

Že v letu 1920 so smeli sodobniki iz fužinarske Kroepe pričeti razmišljati o nadaljevanju in izpopolnjevanju svojih dolgoletnih tradicij tudi izven svojega kraja. K takemu razmišljanju jih je vodila neomajna sla po krepitvi tradicij in želja po nadaljnjem razvoju. Dve leti kasneje so ta hotenja obrodila sad in ustanovljena je bila majhna tovarna, za katero prav gotovo ni nihče pričakoval, da bo do današnjih dni doživela tako nesluteno velik razvoj. V obdobju med obema vojnama so se naši predniki srečevali z uspehi in s težkimi problemi, ki pa so le pospeševali njihove težnje k nečemu novemu in boljšemu. Gospodarske krize, stavke in druga gospodarska in politična gibanja so le kalili kolektiv in utrjevali neomajno vero v boljšo prihodnost.

Tudi težka leta druge svetovne vojne niso šla mimo današnjega jubilanta. S ponosom lahko ugotavljamo, da so se tudi v tem kolektivu pred in med vojno kalili nosilci novih idej, novega boljšega življenja delavskega razreda. Niti okupator niti popolnoma porušena tovarna niso mogli zaustaviti znanja in tradicij prejšnjega obdobja. Želja po napredku je rojevala nove in nove ideje. Kolektiv je bil postavljen pred vedno nove dileme, ali v okviru svojega znanja prevzemati tudi druge nove in modernejše tehnologije, in si tako zagotavljati socialno varnost in boljši jutri. Odločitve so bile smeje in tako beležimo osvajanje novih tehnologij: izdelavo vijakov, sidrnih verig, snežnih verig, pnevmatske opreme...

Nesluteno velik, pomemben in hiter razvoj pa naša tovarna beleži v zadnjih desetih letih. Novi prostori, nova oprema, nova energetika, sodobna samoupravna organiziranost in združevanje dela in sredstev so nas pripeljali do zavidljivih rezultatov. Nismo le delovna organizacija s sedmimi temeljnimi organizacijami in delovno skupnostjo skupnih služb, nismo le kolektiv s skoraj 1400 zaposlenimi delavci, ampak pomemben proizvajalec verig, vijakov, odkovkov in pnevmatske opreme, kar vse ni poznano samo v naših mejah, temveč tudi v Evropi in v svetu.

Dosedanji napredek pa nam še ne daje zagotovila za bodočnost. Posebno današnji zaostreni pogoji gospodarjenja zahtevajo od nas odločne akcije, ki se morajo kazati v novih in sodobnejših tehnologijah, ki ne temeljijo na količini predelane surovine, ampak v višji stopnji

Poslovno tehnično sodelovanje

Zavedamo se, da bomo dokaj zahtevne in ambiciozne postavljene razvojne usmeritve uspešno uresničevali le z organiziranim teamskim delom, h kateremu bomo pritegnili tudi zunanje strokovne ustanove in posamezne strokovne sodelavce. Strokovna zahtevnost opravil ob sedanjem naglem razvoju tehnike vodi v specializacijo po posameznih področjih. To je obenem tudi osnova za poglobljeno delo, ki mu ob ustreznih motiviranosti in dobrih pogojih sledijo tudi rezultati.

Ob takih izhodiščih smo si v DO stalno, seveda bolj ali manj uspešno, prizadevali in si še prizadevamo razvijati tehnično sodelovanje z našimi zunanji sodelavci.

V prvi vrsti naj omenimo, da uspešno in koristno teče sodelovanje med vzhodnoevropskimi proizvajalci verig, ki se manifestira na rednih konferencah, ki imajo izrazito tehnično vsebino dela. Predstavljeni referati in razprave vodijo k izmenjavi izkušenj, boljšemu poznavanju problematike, pa tudi k hitrejšemu napredovanju na posameznih področjih. Ni zanemarljivo dejstvo, da se takih srečanj udeležujejo tudi predstavniki proizvajalcev opreme, kar še obogati razpravo, hkrati pa to omogoča sodelovanje in hitrejši napredek, predvsem pa odpira nove potrebe in možnosti na obeh straneh. Zadnjo konferenco verigarjev je organizirala v lanskem letu naša delovna organizacija. Poleg predstavnikov proizvajalcev verig so se je udeležili predstavniki vseh večjih proizvajalcev verigarških strojev in opreme.

Obnovljen samoupravni sporazum o medsebojnem poslovno tehničnem sodelovanju na področju razvoja pnevmatike in

predelave in kvalitete. Globalne usmeritve dolgoročnega razvoja Verige do leta 2000 nedvoumno upoštevajo taka hotenja. Vključevanje naše proizvodnje v avtomatizacijo industrije s strojogradnjo, v plan energetike in v zeleni plan so tista področja, ki v njih vidimo naše perspektive. Nahajamo se pred pomembnimi odločitvami, pred odločitvami, ki pomenijo našo bodočo socialno varnost. Zato pri teh prizadevanjih in odločitvah ne sme biti nihče izvzet, saj smo vsi nosilci naše bodočnosti, temeljito pripravljene in pretehtane dokumenti srednjeročnega in dolgoročnega razvoja pa najbolj pomembno vodilo.

Leški verigar že 60 let predstavlja svetel ugled nenehne borbe in napredka, saj je skupaj z vsemi preživel najhujše poveljno obdobje. Dosedanja zrelost in zaupanje v lastne sile je zagotovo prva osnova nadaljnjemu razvoju samoupravne organiziranosti, gospodarskega napredka in socialne varnosti vseh nas.

Pavel Noč

hidravlike, ki velja za naslednje petletno obdobje, potrjuje uspešno sodelovanje z Iskro Avtomatiko na področju, ki pomeni globalno prestrukturiranje proizvodnje v naši DO. Proizvodnja, ki daje elemente za avtomatizacijo obdelovalnih sistemov, za gradnjo strojev in ki ponuja tudi inženiring, v celoti ustreza ostrim kriterijem dokaj ozko trasiranih poti nadaljnega razvoja. S tem področjem postajamo tudi porabniki elektronike, kar ob sedanjih povezavah postaja nadaljnja osnova za še tesnejše povezovanje in sodelovanje z Iskri-nimi zavodi.

Sodelovanje s Fakulteto za strojništvo, s katero imamo tudi sklenjen samoupravni sporazum, je v tem obdobju najmočnejše zredcirano na področje fluidne tehnike, ko v sedanji fazi pripravljamo nalogo o metodah in racionalnem projektiranju na specifičnem področju fluidike. Prisotni smo tudi na področju, ki obravnava avtomatizacijo strege, kar je eden od osnovnih elementov za razbremenitev človeka.

Omeniti moramo zelo dobro sodelovanje DO v okviru SZ, koder poleg tesnega sodelovanja s predelovalci sodelujemo tudi z razvojnim oddelkom Železarne Jesenice, Ravne in Metalurškim kombinatom v Ljubljani. Nekatere razvojne naloge smo opravili tudi skupno z Zavodom za varjenje v Ljubljani.

Reči moramo, da so naši strokovni delavci tudi člani republiške raziskovalne skupnosti in drugih uglednih ustanov in organov, v katerih prispevajo svoj individualni delež za čim hitrejši napredek in stabilnost v gospodarstvu in s tem družbi kot celoti.

Gvido Melink

Stanovanja — naša vsakdanja skrb

Stanovanje je ena izmed osnovnih človekovih dobrin, ki so potrebne za normalno življenje. Tega se zavedamo tudi v naši delovni organizaciji, saj problemom reševanja stanovanjskih zadev posvečamo veliko pozornosti. Zaradi večje smotrnosti in učinkovitosti smo se s Samoupravnim sporazumom o združevanju stanovanjskih sredstev in o skupnih osnovah za dodeljevanje stanovanj in stanovanjskih posojil dogovorili, da bomo reševali stanovanjsko problematiko zaposlenih po načelih enakopravnosti, vzajemnosti in medsebojne solidarnosti vseh delavcev delovne organizacije, razen odločanj o tistih zadevah, ki so po ustavi in zakonu določene kot izključna pravica tozda in DSSS. Te zadeve urejajo temeljne organizacije in delovna skupnost skupnih služb s Pravilnikom o dodeljevanju stanovanj in stanovanjskih posojil.

Načinov reševanja stanovanjskih zadev, ki jih omogoča samoupravni sporazum in pravilnik, je precej. Za izvajanje določil iz samoupravnih splošnih aktov glede stanovanjskih zadev skrbi odbor za kadrovske zadeve in skupno porabo, ki pripravlja predloge za delavske svete glede vrstnih redov prosilcev za stanovanja in stanovanjska posojila in seveda tudi konkretnih dodelitev. Glede na to, da je prosilcev za stanovanja vsako leto približno 100 in prav toliko tudi prosilcev za stanovanjska posojila, je delo odbora težko, saj vsem željam ni mogoče ustreči.

Danes delovna organizacija razpolaga s 307 družinskimi stanovanji, kar je 124 stanovanj več kot pred desetimi leti. Vsa stanovanja so razdeljena po te-

meljnih organizacijah in DSSS in se potem na podlagi vrstnih redov tudi dodeljujejo. Poleg stanovanj imamo tudi samski dom s 37 ležišči. V lanskem letu smo pričeli reševati stanovanjske probleme tudi s soudeležbami delovnih organizacij, kjer je zaposlen zakonec, na ta način smo rešili devet prosilcev. Novost pri dodeljevanju stanovanj je tudi lastna udeležba, ki jo je treba plačati za vsako dodeljeno stanovanje od revalorizirane vrednosti stanovanja.

Stanovanjske probleme naših delavcev rešujemo tudi z dodeljevanjem stanovanjskih kreditov. S sprejemom novih samoupravnih splošnih aktov smo način dodeljevanja posojil spremenili, in sicer tako, da smo določili maksimalen znesek za novogradnjo, ki znaša 35 povprečnih osebnih dohodkov na delavca v DO v letu pred dodelitvijo oz. 45, če sta oba zakonca zaposlena v Verigi; za adaptacije pa v višini 10 oz. 15 povprečnih mesečnih neto OD. Posojilo se dodeli v enkratnem znesku, z obvezo vrnitve v 15 letih in s 4-odstotno obrestno mero.

Iz Samoupravnega sporazuma o temeljih plana stanovanjske skupnosti za obdobje 1981 do 1985 je razvidno, da se bo v občini Radovljica v tem obdobju pričelo z gradnjo 709 stanovanj v okviru družbeno usmerjene gradnje. Že v letošnjem letu bodo pričeli z gradnjo 184 stanovanj, od tega 102 stanovanja v Lescah, kar bo še posebej ugodno za našo delovno organizacijo. Seveda bo število kupljenih stanovanj odvisno od naših finančnih možnosti.

Z. A.

Mladinska organizacija na razpotju

Ob jubileju naše delovne organizacije nedvomno lahko ugotovimo, da smo mladi tudi prispevali delež v mozaiku njenega razvoja. Ob tem, ko je tovarna rasla in se razvijala, se je v njej zamenjalo nekaj generacij in vsaka je pustila svoj pečat.

Zdajšnja generacija mladih živi in dela v drugačnih pogojih kot katerakoli prej. Ne bom pisal o mladih na splošno, ampak o mladinski organizaciji. Pred leti se je dejavnost le-te v glavnem izzivila v raznih izletih, srečanjih ipd. S tem je zelo pridobila na množičnosti in je bila za vzor ostalim. Sledilo je obdobje bolj ali manj vegetiranja. Tako je bilo potrebno zopet začeti s takimi akcijami, ki bi v delo mladinske organizacije pritegnile čimveč mladih. Nekako nam je to uspelo. Sedaj so spet zgrajeni temelji za to, da mladinska organizacija zavzame vlogo, ki ji v naši DO pripada. Od novega vodstva mladinske organizacije je odvisno, ali bo znalo to nalogo čim bolj izpeljati. Mladinska organizacija mora postati mesto, kjer naj bi se reše-

vali vsi problemi, pri katerih imamo mladi še poseben interes; od reševanja stanovanjske problematike do alkoholizma in nediscipline. Prvi korak k temu je že storjen z načinom, kako bomo organizirali razpravo o dokumentih enajstega kongresa ZSMS. Ne bomo že naprej razpredali že tako dovolj visokoletečih teoretičnih misli teh dokumentov. Mladinci iz osnovnih organizacij bomo raje pripravili razprave o pogledu mladih na razne probleme, kot so načelo delitve po delu, kultura in šport, delovni pogoji, alkoholizem mladih in tako naprej.

Menim, da bo le s takim vsebinskim in kvalitetnim delom mladinska organizacija pridobila na množičnosti in postala mesto, kjer se bodo reševali problemi, pri katerih imamo mladi še poseben interes oz. bo vsakemu mlademu človeku v pomoč. Če nam bo to vsaj malo uspelo, bomo lahko pri kakšnem naslednjem jubileju — npr. 70-letnici — ponosno ugotovili, da mladinska organizacija živi in dela.

Darko Kovač

Kovinarji Verige skozi 60 let

Ob »rojstvu« je imela Veriga le 55 zaposlenih, z leti pa se je to število povečalo, tako da se je več kot 25-krat povečalo, saj nas je danes 1400. Suhoparno bi bilo nizati številke in tone, saj s takšnim načinom ne bi izvedeli ničesar tistega, kar zaposleni do tovarne čutijo, kako jo doživljajo. Zato smo se pogovarjali s petimi delavci, ki so bili, ali so različno dolgo v naši sredi. Počeg tega pa smo želeli orisati tudi razpoloženje tistih, ki bodo v Verigo šele prišli, pa so kljub temu z njo že povezani — učenci člani kovinarskega krožka na šoli v Lescah.

Stanko Grilc

Ze leta 1928 se je v takratni Verigi zaposlil Stanko Grilc, sin železniškega delavca s Studenčic. Delo je uspel dobiti le preko zvez, kajti ponudba na trgu delovne sile je bila takrat nekajkrat večja od povpraševanja. Zaposlil se je v upogibalnici — takratni Pegariji. Veriga je ob času njegovega prihoda zaposlovala med 180 in 200 delavci. Njegova prva urna postavka je bila 2,5 din. Grilc je bil do vojašine v Pegariji, kasneje pa 23 let v brusilnici Kovavnice, kjer je pustil tudi zdravje, zato je bil invalidsko premeščen v skladišče, od koder je leta 1969 šel v pokoj. Pred vojno je bil predsednik Svobode in aktivni član SMRJ, zato je bil med 1932 in 1941 sedemkrat na orožnih vajah. Aktivno je sodeloval tudi v stavki 1935. leta. Iz predvojnega obdobja mu je najbolj ostala v spominu stroga disciplina, saj je bilo npr. kajenje med delovnim časom prekršek, ki se je »štrafal« s 5 din kazni, ob tem, da je na uro zaslužil 2,5 din. Objektivno zna Grilc potegniti tudi ločnico med predvojnimi in povojnimi razmerami v Verigi. Pove, da so bile življenjske razmere neprimerno slabše, da je bila stroga disciplina, da pa se je neprimerno več delalo kot po vojni, ko so hkrati s prevzemanjem oblasti nekateri delavci to s pridom izkoriščali, zato je delovna disciplina, pa tudi morala padala.

Kot mnogi predvojni delavci, se tudi Stanko Grilc spominja direktorja Hienga. Bil je strog, vendar pravičen mož, ki je mnogokrat moral ukrepati v nasprotju s svojim prepričanjem. Da pa je bilo kljub težkim razmeram nekoliko lažje, je poskrbel Brenčetov »ata«, tako so pravili mojstri, ki je v dušo poznal svoje delavce, njih težave in stiske.

Grilc že 14 let uživa pokoj, pa vendar ga še vedno zanima, kaj je v »fabriki« novega, kaj se gradi in kaj počno njegovi delovni tovariši, ki še niso upokojeni.

Ena tistih, je že več kot 30 let med nami, je Milena Golob, naša telefonistka. Sprva se je

izučila za šiviljo, ker pa za ta poklic pred 30 in več leti ni bilo zaposlitve, je prišla v pakovalnico Vijakarne, od koder se je prek tehtnice 1956. leta preselila v telefonsko centralo. Ne pretiravamo, če trdimo, da je Milena najbolj znana »Verigarica« na svetu, saj jo poznajo od Švedske do Bolgarije, kajti le z njenim posredovanjem se lahko pogovarjamo z zunanjimi strankami. Ko je Milena prišla v telefonsko centralo, je bilo v tovarni le 50 linij, na katere je lahko vezala pogovore z dveh zunanjih linij. Res, da še ni bilo ATC, pa vendar je bilo takrat povprečno 30 zunanjih pogovorov, danes pa jih je včasih krepko čez 300 in nekajkrat več pozivov od zunaj. Milena je zadovoljna v Verigi in pravi, da bi se v njej zaposlila tudi, če bi bila še enkrat stara 18 let. No, ker to ni mogoče, je svetovala tako svoji hčerki. Pravi pa, da ne bi nikdar več šla v telefonsko centralo, saj je večkrat tarča izbruhov posameznikov, ko posameznih zvez ne more dobiti, kljub temu da se trudi. Zadnja leta je delo bistveno lažje, saj je dobila sodelavko, s katero se odlično razume in za katero pravi, da bo postala odlična telefonistka, kajti ima zelo dober spomin in voljo do dela. Mileno utruja predvsem izreden delovni tempo, saj opravlja delo, kjer ni nobene pavze, včasih, ko je bila sama, pa še malice ni bilo. No, kljub vsemu je Milena z delom zadovoljna, mogoče še bolj, kot če bi bila zaposlena v svojem poklicu. V razgovoru z njo pa je opaziti, da ji je sodelavka Helena v veliko pomoč pri delu in da jo ima Milena tako rada, kot bi bila to njena hči.

Franc Marolt

Zgovorni Franc Marolt iz Vzdrževanja obhaja letos 20-letnico dela v Verigi, čeprav je bil vajenec že pred 25 leti. Kot otrok se je z materjo preselil s Poljan, kar se njegovemu dialektu še vedno pozna, saj zveni pristno poljsko. 15-letni Franc se je želel izučiti v skladu z družinsko tradicijo za krojača, vendar ga je mama prijavila

za vajenca v Verigo. O bodočem poklicu, pravi Franc Marolt, da je vedel le to, da bo uporabljal tudi pilo. V poklicno šolo je hodil v Radovljico, kjer so ga »pilili« tudi sedanji sodelavci Rems, Božič in Vovk iz Orodjarne. Razmere za vajuence so bile težke, saj so takrat imeli dopoldne delo, popoldne pa pouk v vaješki šoli.

Če ocenjuje znanje takratnih absolventov poklicnih šol in sedanjih, pravi, da so mnogo »močnejši« v praktičnih znanjih kot sedaj.

V 20. letih dela v Verigi se je tovarna po Maroltovih besedah bistveno povečala. Po njegovem mnenju je prevelika. Njegova kritika zadeva predvsem prostorsko in kadrovske širitve, saj meni, da bi bilo ustrezneje več vlagati v stroje in manj v prostore. Francovo kritično oko opaža tudi veliko nedela na račun sestankov in zborov, kar se mu zdi dejansko izigravanje samoupravljanja. Tudi organiziranje tozdov je bilo preveč nepremišljeno dejanje in bolj posledica političnega trenutka kot premišljene posega, za kar včasih drago plačujemo. Marolt ocenjuje tudi rezultate dela pred 20. leti in sedaj. Takrat je bilo v tovarni le nekaj strokovnjakov, pa so npr. izdelali kopijo Heren varilnega stroja. Pravi tudi, da tehnologija ni toliko napredovala, kolikor se je povečalo število strokovnjakov. Kljub temu da je Marolt prišel v Verigo povsem slučajno, bi to še enkrat storil in šel ponovno v poklic strojnega ključavničarja, kajti tako delo in tudi sodelavci v Remontu — oboje mu je všeč.

Ranko Simić

Ranko Simić je 10 let v Sloveniji in tudi 10 let v Verigi. V naš košček domovine je prišel iz bosanskega Prnjavorja, kjer ni imel možnosti, da bi se zaposlil. V Lesce je prišel z 18. leti, vendar povsem slučajno. Dobil je delo in ostal zvest tovarni že deset let, čeprav mu starši, ki so med tem ostareli, prigovarjajo, naj se vrne domov. Ranko pa o povratku ne razmišlja, saj je po sedemletnem »utrudljivem« stanovanju v samskem domu dobil enosobno stanovanje v Radovljici. Ranko je prehodil pot od najenostavnejšega dela v Verigarini do voznika viličarja, ki ga sedaj opravlja. Izgleda, da se je popolnoma vživel v novo okolje, saj se je privadil tudi jeziku, tako da govori popol-

noma po domače. Ranko je zadovoljen v Verigi. Ko sem ga vprašal po težavah in napakah, ki jih vidi, je le zamahnil z roko, češ »kar dobro nam gre vsem skupaj, vse pa ni vsem tako nikdar prav«. Rankova dobrovoljnost je res izjema, vsi ki ga poznamo, ga vidimo vedno dobre volje. Še po nečem je poznan: vedno je pripravljen pomagati sodelavcu. Tako ga najdeš, ko pomaga komu pri gradnji hiše, drugemu pri spravi lesa in podobno, enako pa je tudi v tovarni. Takšni odnosi s sodelavci so omogočili njegovo priljubljenost, tako da se pri nas počuti kot doma, ali še bolje.

Kemperle Franc je eden izmed »novega vala« naših tehniških strokovnjakov, ki se ukvarja s pripravami za uvedbo numerično-krmiljene tehnologije v našo proizvodnjo. Ni bil štipendist Verige, pri nas pa se je zaposlil zaradi perspektivnosti programa pnevmatike, ki se je skladal z njegovo ožjo usmeritvijo med študijem. Pripravništvo je opravil v sedanji razvojni skupini za program pnevmatike, zaradi potreb in predhodnega znanja pa je predsedal na novo delovno področje. Ko sem ga provokativno opozoril na porast tehniških strokovnjakov v Verigi, ki da je večji kot napredek tehnologije, je sicer priznal, da bi lahko v Verigi delali tudi zahtevnejši program, vendar meni, da tudi sedanji program še ni popolnoma izkoriščen. Ob sedanjem programu meni, da so prav na organizacijskem področju še rezerve, ki bi se jih dalo s pridom izkoriščati, saj strokovnega informativnega sistema praktično nimamo, kar

Franc Kemperle

je pri pomembnih poslovnih odločitvah huda pomanjkljivost. Kemperle to brž dokaže s podatki firme Volkswagen in Energoinvest, kar po svoje ilustrira tudi dejstvo, da pri njem ne gre za specialista, ki ve »vse o niču«, pač pa za široko razgledanega strokovnjaka, ki mu niso tuja tudi mejna področja stroke. Kemperle meni, da ima v Verigi dovolj pogojev za osebni razvoj, da pa je sedaj na njem, da se strokovno uveljavlja in dokaže.

Ta sestavek nima ambicije, da bi prikazal utrip naših sodelavcev, pač pa le del tega utripa, kot so ga doživljali verigarji pred in po vojni in kot ga doživljajo različne generacije leških verigarjev.

Seveda pa brez načrtovanja bodočnosti ne gre. Načrtovanje le-te pa uresničujemo na kadrovske področju s 130. štipendisti in tudi s pogledom naprej, saj smo prav letos ustanovili skupaj z vodstvom leške onovne šole kovinarski krožek, ki naj bi bil bodoči vir najboljših kadrov Verige.

Franc Čop

Vpliv zveze komunistov na razvojne tokove v Verigi

Kljub temu da smo v zvezi komunistov kritično presojali lastno delo in da z nekaterimi ugotovitvami nismo bili zadovoljni, ugotavljamo, da je nova organiziranost poživila delo osnovnih organizacij, s čimer se je povečala tudi prisotnost ob dogajanjih in njihov vpliv. Ugotavljamo pa, da je še vedno del članstva pasiven, drugi pa so preobremenjeni s funkcijami in političnim delom. Prav obdobje zadnjih treh let je bilo in je še močno razgibanano, saj zahteva angažirano vlogo posebno članov ZK, ki mora predstavljati avantgardo delavskega razreda. Te vloge nam ni uspelo vedno opravičiti, ker smo pogosto zaradi premajhne operativnosti in iskanja novih načinov zamujali prave trenutke in tako izgubljali čas in vpliv na dogajanje. Premalo smo tudi prevzemali najtežje naloge in odgovornost za njihovo reševanje na svoja ramena ter tako premalo prispevali k ugledu, ki ga ZK za svojo zgodovinsko in sedanjo vlogo nedvomno zasluži.

Raznovrsten, vendar pa med seboj močno povezan proizvodni program zahteva vrsto obravnav in usklajevanj na nivoju delovne organizacije. Po za-

četnih težavah se nam je le posrečilo oživiti delo zbora komunistov, ki je osnova za razpravo in oblikovanje stališč, ki se tičejo delovne organizacije kot celote. Tudi nekatere metode dela v posameznih OOKZ pomenijo oživitve aktivnosti članstva, ki ga usmerjamo v kolektivno delo in enakomerno prevzemanje bremen.

Ocenjujemo, da predstavlja sedanji čas v razvoju DO prelomnico in da je treba ustvariti klimo in pogoje za uresničevanje strateških ciljev v razvoju, ki pomenijo močnejšo spremembo proizvodnje v prednostne smeri. To bo možno doseči le s skupnim nastopom vseh tozdov in s sovlaganjem v skupne naložbe, ki dolgoročno zagotavljajo nadaljnji razvoj in socialno varnost zaposlenih. Glede na nekatera neugodna gibanja in negativne pojave ter glede na odgovornost, ki jo nosi kolektiv za realizacijo razvojnih nalog tudi pred širšo družbeno skupnostjo, bo treba posebno v zvezi komunistov s povezanim delom z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami in samoupravnimi organi trdo delati, če želimo, da bomo načrtovane naloge tudi uresničili.

Gvido Melink

Besedo imajo najmlajši kovinarji—osnovnošolci

Tovariš Krivec — učitelj tehnike — je že takoj po vstopu v razred. Še vsi razposajeni smo planili kvišku. V nas se je zazrl nasmejanega lica in nam dejal, da ima veselo novico za nas.

»No, danes se je našim številnim krožkom pridružil še kovinarski. Kdor se bo odločil za sodelovanje, naj dvigne roko.«

Že v tistem trenutku je v zraku mahal kar precej fantovskih rok. Čisto spredaj sta se dvignili tudi dve dekliški. To nam je pokazalo, da se tudi

dekleta zanimajo za kovinarstvo. Še več bi se nas pridružilo tem novopečenim kovinarjem, če ne bi bili v stiski s časom.

Vendar se je kljub vsemu v četrtek popoldne zbralo kar precej učencev in učenk. Eden izmed njih je bil tudi Brane Kvasnik, ki nam je o tem krožku povedal kaj več. Mi smo ga spraševali, on pa nam je z veseljem odgovarjal:

»Kdaj si se odločil za ta krožek?«

»Že ko smo odšli na delo v Verigo, je v meni zraslo zani-

manje za tak poklic. Ko sem izvedel, da bo na šoli deloval kovinarski krožek, sem se brž odločil zanj.«

»Kot vidim, te ta krožek zelo privlači. Zakaj?«

»Ne vem. Najbrž me privlači zato, ker sem že pri pouku tehnike uspešen in ker vedno rad kaj izdelujem.«

»Kdo pa vas vodi?«

»Učita in vodita nas tovariša Frido Skumavc in Niko Podgornik.«

»Koliko pa vas je v tem krožku?«

»Do sedaj nas je okoli petnajst, vendar jih bo še nekaj prišlo, ker smo jih z našim pripovedovanjem o delu v krožku pritegnili.«

»Kaj ste že naredili do sedaj?«

»Oba mentorja nas učita pravilno piliti, variti... Sedaj trenutno delamo obešalnik za brisače, ki smo ga že skoro dokončali.«

»Se ti zdi program zanimiv?«

»Da, program se mi zdi zanimiv predvsem zato, ker bomo vse to znanje lahko uporabili tudi, ko bomo odrasli. Je zelo pester in privlačen.«

»Boš tudi naslednje leto obiskoval kovinarski krožek?«

»Prav gotovo, saj me zanima in ne bi rad zamudil take priložnosti.«

»Vidim, da si zelo navdušen za kovinarstvo. Ko boš odrasel, boš gotovo dober kovinar!«

Pokimal je in že zdirjal po hodniku.

Člani novinarskega krožka smo se pogovarjali še z nekaterimi učenci, ki obiskujejo kovinarski krožek na OŠ F. S. Finžgarja v Lescah. Spraševali smo jih, zakaj so se odločili za sodelovanje v tem krožku, kdo jih je navdušil, kaj od njega pričakujejo, kaj so se že naučili in kakšne so njihove poklicne želje.

Sandi Willewaldt, učenec 7. a razreda, je dejal: »S kovinarskimi poklici sem se seznanil, ko smo se pripravljali na 8-urno prakso v Verigi, še bolj pa seveda ob delu. Veliko so mi razložili tudi delavci sami. Res je, da nisem opravljal težkega dela, a se je popolnoma razlikovalo od mojih vsakodnevnih opravil. Tako me je navdušilo, da sem se takoj odločil, da bom izpopolnjeval svoje znanje pri kovinarskem krožku. Tudi starši so bili veseli moje odločitve. Pri krožku izdelujemo obešalnik. Končni cilj tega dela ni samo obešalnik, pač pa to, da se naučimo pravilno piliti, brusiti, žagati, rezati, kriviti... Za poklic se še nisem odločil. Želja je veliko. Zavedam se, da bo o izbiri predvsem odločal moj uspeh v osnovni šoli.«

Miha Vergelj, učenec 7. b razreda, je med drugim povedal tudi tole: »Za sodelovanje v kovinarskem krožku sem se odločil zato, ker se tu učimo oblikovati kovino. Delo je tako zanimivo, da nameravam obiskovati ta krožek tudi prihodnje leto.«

Srečko Osterc, učenec 7. b razreda, je navdušeno pripovedoval: »V Verigi nas je gruča delavcev sprejela za svoje. Veseli so bili, ker so videli svoje naslednike — Leščane. Moj življenjski cilj je kovinarski poklic. Srčno si želim, da bi uspel.«

Andreja Resman in Mojca Knaflič, obe učenki 7. b razreda, sta sprva sodelovali v kovinarskem krožku, pozneje sta se premislili.

Andrejka je dejala: »Premislila sem si, ker sem bila med samimi fanti. Drugo leto bi hodila, če bi sodelovalo več deklet.«

Mojca je dodala: »Vseeno sem se nečesa naučila. Spoznala sem dve orodji, pilo in sveder, in se naučila z njima rokavati.«

Andrejka bi šla rada v kmetijsko šolo v Kranj, Mojca pa na pomorsko v Piran.

Od šestošolcev sta bila najina sogovornika učenca 6. b razreda, Edi Dobrila in Jani Ros.

Jani je dejal:

»Če mi je doma prišel v roke kos pločevine, sem ji želel dati obliko in neko uporabnost. Prav zato sem se razveselil novice, da se kot šestošolec lahko vključim med mlade kovinar-

je. Posebej me zanima oblikovanje kovin in varjenje. Vsem priporočam sodelovanje v našem krožku, ker je delo zelo raznoliko in zanimivo.«

Edi Dobrila je dodal: »Posebej me zanima poklic orodjarja. Ker ima oče doma veliko strojev, mu veliko pomagam in bi mu rad še več. Pri kovinarskem krožku se moje znanje izpopolnjuje in pogloblja, saj je moja največja želja postati orodjar.«

Pogovarjali smo se tudi z ostalimi člani kovinarskega krožka. Okrog 15 se jih redno sestaja dvakrat tedensko po 2 uri. S tov. Fridom in Nikom, mentorjema, so zadovoljni in vsi nad delom navdušeni. Kujejo že načrte za počitniško delo in prihodnje leto, ko bodo korak bliže svojim poklicem.

Matej Lopuh in

Roman Poljak

Irena Čop in

Nuša Torkar

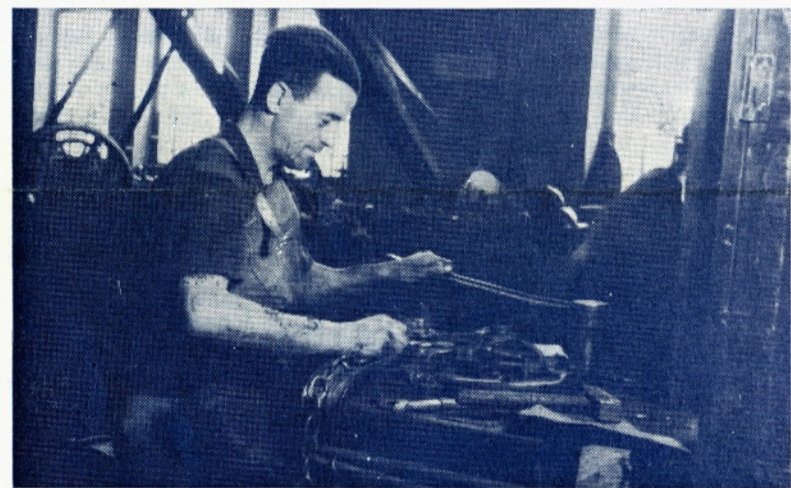
(novinarski krožek)

Gore list med nami

Verjetno ni nikogar med nami, da ne bi poznal delovnega in predvsem marljivega tov. Joža Tonejca, ki še zmeraj dela in živi med nami.

V to tovarno hodi, kot pravi, že polnih 59 let in mu starost pri delu ne dela še nobenih preglavic.

Vsak dan je že med prvimi v tovarni in mislim, da ni nikogar med nami, da ne bi opazil, kako skrbno urejuje nasade cvetic in zelenic. Ponosni smo lahko nanj, saj se kljub njegovi prikriti starosti še vedno odziva pri gasilskih akcijah. Minilo je že 45 let, ko je zaoral ledino razvoja požarne varnosti v naši delovni organizaciji. Na njegovo pobudo se je takrat ustanovilo tudi prostovoljno industrijsko gasilsko društvo. Dolga leta je stal na čelu gasilske enote, ki ji je tudi poveljeval.

Jože leta 1948 na svojem delovnem mestu

Ko opazujemo tov. Tonejca pri njegovem delu, sem se spomnil na misel, s katero je pesnik Oton Župančič odgovoril mladini na vprašanje: »Kako delati, kako živeti?« — »Bodi ves z vsemi življenjskimi silami človek za današnjo rabo!«

Pesnik je hotel, da se mladina odvrne od poleta v višave visokih misli in da usmeri vse svoje moči v reševanje tistega, kar zahteva sedanost. Tako je bilo vsekozi tudi načelo tov. Tonejca pri ureničenju in razvoju gasilstva.

Delovna vztrajnost, vedrina in toplina njegovega srca je tista, ki jo vsi dobro poznamo. Zato se nam ob prazniku 60. obletnice Verige nudi prilika, da mu izkažemo zasluženo spoštovanje.

Vsi mu želimo še vrsto zdravih dni med nami in veliko osebnih sreč.

Vitimir Rems

in še danes nepogrešljiv pri gasilcih

Sodobna oprema zagotavlja dobro delo

45 let IGD Veriga Lesce

Požar v mizarski delavnici leta 1936 je bil povod za ustanovitev gasilskega društva v tovarni. Na zahtevo zavarovalnice je uprava podjetja v marcu 1937 imenovala gasilsko ekipo, ki so jo sestavljali Tonejc Jože, Petelin Avgust, Plemelj Gabriel, Prešeren Anton, Magdič Pavel, Zrnec Metod in Podobnik Jože. Ekipa je poleg rednega dela skrbela tudi za požarno varnost ob izredno slabi opremljenosti, saj so imeli na voljo le nekaj cevi in hidrantni nastavek. Tik pred vojno je uprava nabavila nekaj nove opreme in povečala požarno ekipo. Vojna vihra je tudi med gasilce zanesla nov duh. Branilci požarov so se spremenili v saboterje, zato se je morala večina umakniti v partizane.

Svoboda je prinesla nove pogoje delovanja gasilskega društva. Z razvojem delovne organizacije se je razvijalo tudi industrijsko gasilsko društvo tako na tehničnem in strokovnem področju.

Ob praznovanju 50. obletnice delovne organizacije smo gasilci razpolagali z orodnim vozilom, prikolico na prah S-250, dvema motornima črpalkama in ostalo potrebno opremo za gašenje z vodo. Nove tehnologije v tovarni pa narekujejo tudi nam gasilcem stalno izpopolnjevanje v uporabi novih gasilnih sredstev za gašenje. Velikost delovne organizacije in požarna ogroženost sta narekovala nabavo gasilskega kombiniranega vozila, ki smo ga do sedaj že večkrat uspešno

uporabili predvsem v krajevni skupnosti, v kateri tudi skrbimo za požarno varstvo po sklepu DS delovne organizacije.

Društvo šteje trenutno 54 članov, ki ima naslednji strokovni sestav:

- 1 višji gasilski častnik preventivnega področja;
- 1 gasilski častnik I. stopnje;
- 2 gasilska častnika;
- 7 nižjih gasilskih častnikov I. stopnje;
- 2 nižja gasilska častnika;
- 36 gasilcev I. stopnje;
- 5 gasilcev pripravnikov.

Od tega je operativnih 42 članov.

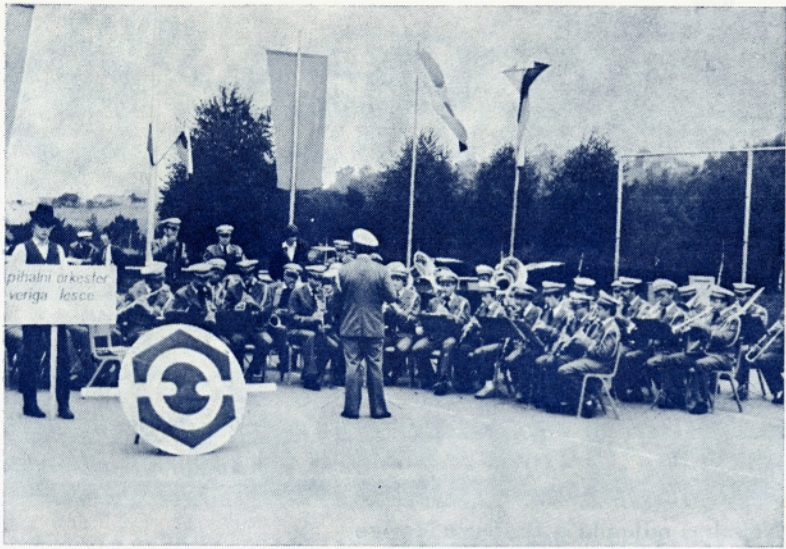
Svoje naloge skušamo opravljati na zavidni strokovni višini, kar nam zaenkrat uspeva. Za svoje delo smo prejeli priznanje občinske gasilske zveze Radovljica II. stopnje.

Poskušamo pa se tudi na tekmovalnem področju, kjer v kategoriji industrijskih društev dosežemo uvrstitve med prvimi.

Na letošnjem občinskem tekmovanju smo sodelovali z dvema ekipama, ki sta obe zasedli prvo mesto, vsaka v svoji starostni kategoriji. Delovanje društva se financira iz sklada skupne porabe in po višini prejetih sredstev ne predstavlja niti celega povprečnega OD zaposlenega delavca v letu.

Za uspešno varovanje naših delovnih mest želimo vključiti v gasilske vrste več mladih delavcev, predvsem iz bližnje okolice Lesce.

Ciril Ažman

Leški godbeniki v Štorah.

Naši godbeniki

Leto 1922 ni bilo pomembno samo za ustanovitev ali za nastanek delovne organizacije Veriga, že leta 1923 so se delavci — kmetje in ostali občani Lesce čutili poklicane, da z nastankom industrije ustanovijo tudi ostalo dejavnost na vasi, kot je na primer ljubiteljska dejavnost v kulturnih društvih. Tako je bilo že leta 1923 ustanovljeno delavsko prosvetno društvo Svoboda Lesce, ki je združevala delovne ljudi Verige in ostale krajanje v napredne delavce, ki so hoteli, da s svojo pripadnostjo širijo boj za osamosvojitve, da nadaljujejo boj proti kapitalističnim izkoriščanjem in da s tem tudi izražajo svojo pripadnost na področju kulture in ljubiteljske dejavnosti. Začele so delovati razne sekcije, najbolj delavni pa sta bili dramska in glasbena. Omenjene dejavnosti in uspehi pa takratnemu režimu niso bili všeč, zato je Svoboda julija 1935 razpustil. Visoka zavest delovnih ljudi je še isto leto ustanovila »Vzajemnost«, ki je poslanstvo Svobode uspešno nadaljevala, vse do razpustitve leta 1940.

Med vojno je društvo mirovalo. Po drugi svetovni vojni se je kulturna dejavnost pričela izražati v raznih oblikah, svoj višek pa je doživela ponovno z ustanovitvijo Svobode. Prav v letih 1954—1955 je delovalo kar 11 sekcij. Ta široka dejavnost je vodila takratno vodstvo Svobode, da je ustanovilo še 12. sekcijo, to je godba na pihala.

Ustanoviti novo sekcijo ni tako lahko. Zasedba godbe na pihala zahteva veliko ljudi in tudi oprema je silno draga. Kljub temu je takratnemu vodstvu to uspelo in tako danes skoraj po 30 letih slišimo in vidimo godbenike DPD Svoboda Lesce na raznih proslavah, pogrebih, koncertih, itd.

16. 2. 1955 je rojstni dan današnje godbe na pihala DPD Svoboda Lesce, ki je obenem orkester leških verigarjev pa orkester trgovskega podjetja Murka Lesce. Imen godbenikov je preveč, da bi jih naštevati, važna je njihova dejavnost. Vseh 28 let, ki so jih godbeniki uspešno prebrodili, pomeni neko odrekavanje svojemu prostemu času. Zopet so se godbeniki v letu 1982 približali številki 50 kot na ustanovnem občnem zboru leta 1955. Veliko je bilo vloženega truda, za kar nam ni žal. Pohvalimo se lahko z velikim prilivom mladih, ki so šolani in so dobri muzikantje. Žal pa imamo tudi svoje težave, vendar naša želja je vztrajati. Zavedamo se, da nas družba potrebuje, zato bomo z delom nadaljevali. Poglejmo nekaj fotografij, ki nazorno izkazujejo naše delo.

Jože Avsenik

Srečanje pihalnih orkestron Slovenskih železarn

Možnosti letovanja

V tej jubilejni številki je nekoliko obširneje predstavljena naša delovna organizacija, zato je prav, da nekoliko podrobneje spoznamo tudi počitniške zmogljivosti DO.

Večina nas že dobro pozna dom v Crikvenici, ta sestoji iz starega in novega dela. V starem delu imamo trenutno na razpolago 11 sob oziroma 28 ležišč za odrasle. Velika pomanjkljivost starega dela je predvsem v pomanjkanju sanitarij, zato se delavci raje odločajo za novi del, čeprav je bivanje v starem ceneje.

Novi del je bil zgrajen leta 1975, gradil pa ga je SGP Gorenjc. Investicija je bila dokaj velika, saj smo za novi del odšteli 2.773.631,50 din. Zmogljivosti novega dela so bistveno večje, ker imamo 15 sob oziroma 34 ležišč za odrasle in 10 ležišč za otroke (do 5 let). Vsaka soba ima balkon in urejene sanitarije. V letu 1981 smo bili prisiljeni zamenjati talne obloge, ker so bile te zaradi malomarnega ravnanja posameznikov povsem uničene. Prav tako smo lani investirali nekoliko v nabavo opreme za kuhinjo, nabavili smo tudi mizo za namizni tenis.

Prav tako smo se leta 1981 odločili za povečanje počitniških zmogljivosti in nabavili 10 kamp prikolic. Preko investicij-

ske službe je stekla akcija za nakup kamp prikolic, težave pa so nastopile pri dobavi, saj se proizvajalec ne drži dobavnih rokov. Do danes so nam dobavili osem prikolic, te dni pa pričakujemo še ostali dve.

Kupili smo naslednje prikolicice:

tip 390 (3 + 1) — 2 prikolicice
tip 465 (2 + 2) — 6 prikolic
tip 500 (3 + 2) — 2 prikolicice.

Za vse prikolicice je bila nabavljena tudi dodatna oprema. Tako ima vsaka prikolica urejen predprostor z lesenim podom, montiran 50 l hladilnik, plinski štedilnik, komplet posodo za kuhanje, odeje, blazine ipd.

Prikolicice so locirane v naslednjih kampih:

TERME ČATEŽ (2 prikolicice)

Bivanje v Čatežu se priporoča predvsem tistim, ki bi radi dopust preživeli na celini. Toplice izkoriščajo termalno vodo s temperaturo 43 do 62 stopinj C. Priporočajo se bolnikom, ki zdravijo kronične bolezni, še posebej bolezni gibalnega aparata.

AVTOKAMP MEDULIN (4 prikolicice)

Avtokamp Medulin se razprostira na polotoku v neposredni bližini Medulina. Prikolicice so postavljene v borovem gozdu, od plaže oddaljene ca.

50 m. Plaža je primerna za otroke in odrasle, sa je na voljo peščena ali kamnita. V bližini je dovolj hotelov, tako da tudi zabave ne manjka. Tisti, ki pa bi bili radi nudisti, se lahko odpravijo v nudistični kamp Kažela, ki je od Medulina oddaljen le 2 kilometra.

AVTOKAMP ČIKAT (4 prikolicice)

Čikat je od Lošinja oddaljen le 2 km, razprostira se v bogatem borovem gozdu. Kamp sprejme do 4.500 gostov. Posebna vrednost tega kampa je zdravilno čist zrak in gosti borovi gozdovi. Kamp ima urejene sanitarije, trgovino, restavracijo in sprehajalne steze.

Z nabavo kamp prikolic smo povečali naše zmogljivosti, vendar le-te ne zadostujejo, da bi ustregli vsem, ki žele letovati.

Problemi nastajajo predvsem zaradi kolektivnih dopustov, ki mnoge vežejo na vnaprej določen termin letovanja. Čeprav smo povečali zmogljivosti, je zasedenost doma in kamp prikolic v mesecu juliju in avgustu 100%. Ostalo je nekaj prostora le še v juniju in avgustu.

Vsem, ki so se prijavili na razpis za letovanje, želim prijetno letovanje in obilo sonca.

S. L.

Šport in športna rekreacija

Burnih in dolgih je bilo teh naših šestdeset let, polnih vzponov in padcev, uspehov in tavanj. Poleg številnih dejavnosti v dolgih letih obstoja Verige nismo zanemarili tudi športnega področja.

V tako številnem kolektivu je seveda tudi precej športnikov. Ni pa mnogo kolektivov, ki bi v svojih vrstah imeli toliko bivših ali še aktivnih vrhunskih športnikov, kot jih imamo v Verigi. Med nami živi in dela več sedanjih in bivših državnih reprezentantov, celo olimpijcev. Imena, kot so Zvonec Andrejčič, Ivo Zupan, Miloš Janša, Marjan Burger, Janez Demšar, Franc Tajnikar, Cveto Podlogar, so znana tudi širši javnosti in ne samo njihovim sodelavcem. Tudi mnogim drugim je prav Veriga omogočila, da so za nekaj časa svoje redno delo zamenjali z napornimi treningi in tekmovanji.

Pravzaprav mnogo pomembnejše pa je v zadnjih, mogoče desetih letih postala, skoraj bi temu lahko rekli gibanje, športna rekreacija. Šport je zajel ves svet in nobena dežela se mu ni mogla, niti hotela izogniti. Dosedanja športna dejavnost je v večji meri izražala tekmovalni duh in merjenje zmogljivosti. Utesnjena je bila v okvir splošno priznanih športnih disciplin, prežeta s predpisi in pravili, kakor bi šlo za kakšne naravne zakone. Žal se vse bolj k temu nagiba tudi športna rekreacija. Pa vendar je v neki meri prav rekreacija

iz mnogih pasivnih gledalcev športnih prireditev naredila aktivne športnike, iz fizično zanamarnjenih ljudi take, ki so bolj sposobni prenašati bremena sodobnega življenja. Prav zato pa interes za rekreacijo ne more biti le domena posameznika, marveč interes osnovnih družbenih institucij, med drugim tudi delovne organizacije.

Ne gre namreč samo zato, da z rekreacijo dosežemo večjo produktivnost in da zdravimo posamezniku in družbi škodljive pojave. Zasedujemo tudi to, da bi bil človek pri delu in življenjskem okolju takrat, ko ne dela, sproščen in da bi bil z moralnimi, telesnimi in duševnimi sposobnostmi vreden in aktiven član družbe.

To je morda nekoliko idealiziran pogled na športno rekreacijo. Vendar do takih in podobnih spoznanj so prišle že mnoge delovne organizacije. Za to področje zaposlujejo profesionalne kadre, ki skrbijo za športno rekreacijo. Pri nas smo se pač odločili, da skrb za to prepustimo sindikatu. V okviru konference sindikata deluje komisija za športno rekreacijo. Komisija je že pred nekaj leti uvedla več rednih rekreacijskih vadb v različnih športnih panogah. Skrbi za udeležbo na delavskih športnih igrah oziroma na občinskih sindikalnih prvenstvih. Prav ta so v radovljiški občini pravzaprav najbolj razvita oblika množične športne rekreacije. Na teh igrah smo zadnjih nekaj let med najbolj

aktivnimi, dvakrat pa smo celo osvojili naslov najboljši športni kolektiv v občini Radovljica. Dobro pa nam v tem tekmovanju kaže tudi letos. Tvorno se vključujemo tudi v delo na področju športne rekreacije v okviru Slovenskih železarn. Tam so poleg zimskih in letnih srečanj športnikov SŽ najbolj priljubljeni in najbolj množični plaminski pohodi.

Da smo bili na področju športne rekreacije dokaj uspešni, dokazuje tudi Bloudkova plaketa, ki jo podeljuje telesnokulturna skupnost Slovenije vsako leto najboljšim posameznikom in organizacijam. Prav to priznanje je za svoje delo komisija prejela pred tremi leti. To je bila ena izmed prvih komisij za športno rekreacijo v neki delovni organizaciji v Sloveniji, ki je za svoje delo dobila tako priznanje.

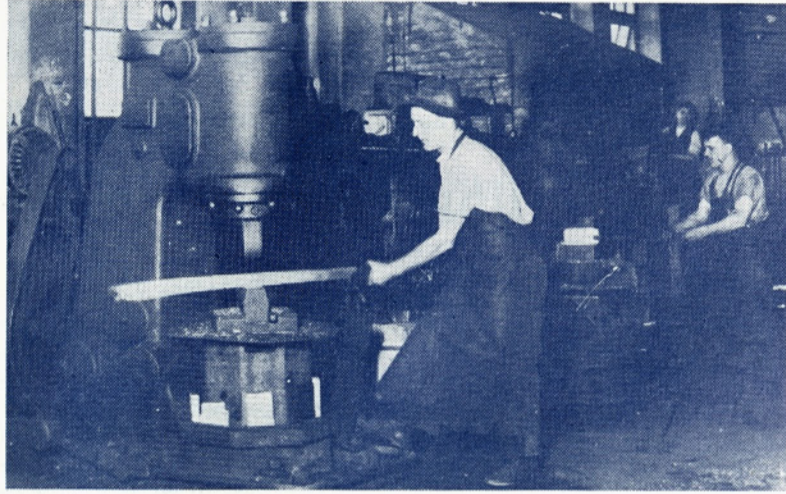
Še nekaj velja omeniti in pohvaliti. Kolektiv je športni rekreaciji dokaj naklonjen. Ob delitvi sredstev skupne porabe predlagamo vsoto sredstev, ki naj bi jo komisija porabila za svoje delo. Zbori delavcev ponavadi brez večjih pripomb predlagano vsoto sprejmejo.

No, kljub nespornim uspehom se moramo zavedati, da smo s športno rekreacijo pravzaprav šele na začetku. Omenjeni cilji pa niso le cilji športne rekreacije, ampak cilji vsega našega družbenega prizadevanja.

F. V.

Delavci slikani pred kovačnico leta 1923

Delo kovačev je bilo naporno

Oddelek patentnih verig leta 1935

Zene in otroci delavcev v času stavke leta 1935

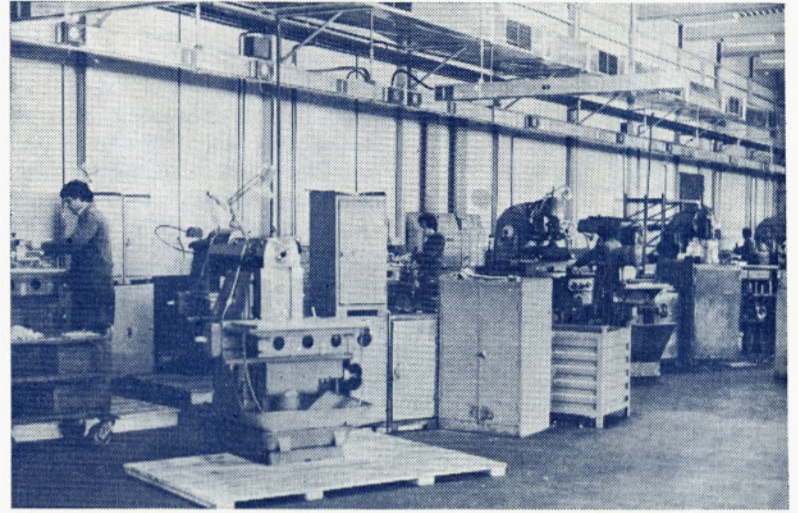

Sestavljanje zaščitne verige

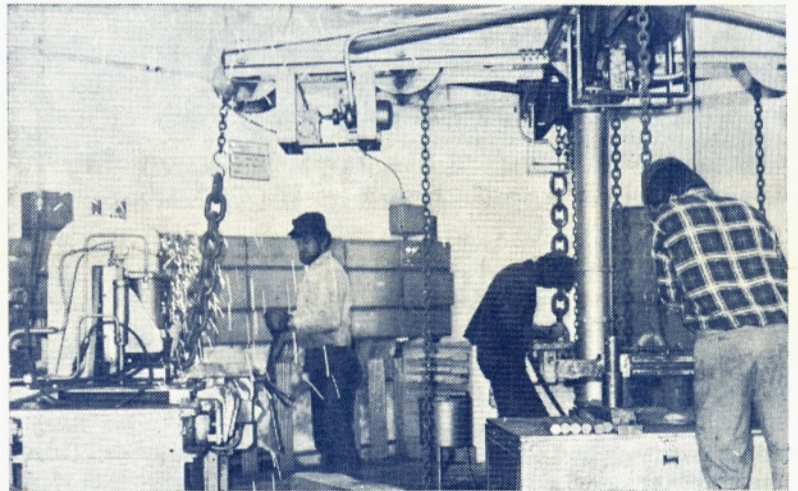
60 LET VERIGE

Nekateri odlomki o življenju Verige

Pogoji dela so se v novih prostorih precej spremenili

Varjenje verige na CIME

Panorama Lesce s Sobcem v ospredju

VERIGA je glasilo delovne organizacije Slovenske železarne — Veriga, n. sol. o., Lesce. Izhaja enkrat mesečno. Ureja uredniški odbor: Zdenka Arh, Božena Vidic, Dora Tonejc, Marjan Stiperski in Mitja Torkar. Odgovorni urednik Mitja Torkar. Glasilo je po 7. točki 36. člena Zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu (Uradni list SFRJ, št. 33/72) in mnenju sekretariata za informiranje SRS prosto plačila prometnega davka. — Tiska Tiskarna Ljubljana